

B & W-nota

Portefeuille J. Nieuwenburg
Auteur Dhr. W. Sietsma
Telefoon 5113944
E-mail: sietsmw@haarlem.nl
SO/VG /2007/ 204292
Te kopiëren: A
B & W-vergadering van 6 november 2007

Onderwerp

Restauratie regentenkamer Schoterburcht

Bestuurlijke context

Op 7 maart 2000 besloot het college tot vestiging van het museum van de psychiatrie in de monumentale oudbouw, en op de plaats van het te slopen appartementengebouw bestemmen van wonen in de vorm van een woongebouw met op de begane grond eventueel vestiging van economische en/of maatschappelijke functies.

Op 5 juni 2002 verleende de raad het college een krediet van € 1.781.839,-- om het achterstallig onderhoud aan de oudbouw op te heffen, om zodoende de verhuur van de oudbouw voor het museum van de psychiatrie mogelijk te maken.

Met de restauratie en de nieuwe bestemming voor de oudbouw, het Museum voor de Psychiatrie, is de regentenkamer het laatste onderdeel van het gebouw dat nog niet is gerestaureerd. Het hoofddoel van de restauratie is het behoud van dit cultureel erfgoed, dat onlosmakelijk verbonden is met een groot deel van de geschiedenis van het gehele complex "Schoterburcht". De toekomstige bezoekers van het museum kunnen, middels een bezoek aan de kamer, een indruk opdoen van het doen en laten van de toenmalige bestuurders.

Wordt de restauratie van de regentenkamer nu niet uitgevoerd, dan zal dit belangrijke erfgoed voor altijd verloren gaan.

Voor bovengenoemde restauratie is een bedrag van € 381.000 benodigd. Voor dit bedrag is een dekkingsvoorstel opgenomen in bijgevoegde toelichting. Het betreft een investering die is opgenomen in bijlage D (gemandateerde investeringen begroting 2007) en hoeft derhalve niet ter goedkeuring worden voorgelegd aan de raad.

B&W-besluit:

1. Het college besluit tot restauratie van de Regentenkamer in de oudbouw van "Schoterburcht" en daarvoor een krediet ter beschikking te stellen van € 381.000.
2. het sub 1 genoemd bedrag te dekken als volgt:
 - uit een rijks monumentenzorgsubsidie ad € 99.869, te verhogen met een aanvullende aanvraag van € 210.510
 - indien op de aanvullende aanvraag negatief of slechts deels wordt beschikt, OPH-gelden in te zetten om het tekort af te dekken.
 - uit een bijdrage van het museum voor de psychiatrie van € 40.000
 - het resterende deel van € 31.000 tlv programma 9 (budget IP 53.10)
3. De vrijvallende lasten bij de Schoterburcht en Vieringgewelf in te zetten als dekking van de lagere subsidie voor de Schouwburg en dit te verwerken in het Investeringsplan 2008-2013.
4. Communicatieparagraaf: De betrokkenen ontvangen daags na besluitvorming informatie over dit besluit; de media krijgen een persbericht.
5. Het besluit wordt ter kennisneming voorgelegd aan de Commissie Ontwikkeling.

Onderwerp

Kredietaanvraag restauratie Regentenkamer Schoterburcht.

Korte inhoud

Deze rapportage omvat een voortzetting van het reeds in 1985 begonnen discussie betreffende de restauratie van onderhavige kamer, gelegen in de oudbouw van het complex, en een afronding van het cascoherstel en de inwendige verbouwing welke is gerealiseerd door het, momenteel in het pand gevestigde, museum voor de psychiatrie.

1. Inleiding en urgentie

De conditie van het wandschilderwerk, landschapsschilderingen op linnen, in de regentenkamer van "Schoterburcht" verkeert al lange tijd in slechte tot zeer slechte staat. Dit werd reeds in 1985 onderkend. Uit een schrijven uit die tijd blijkt dat er al voordien een aanvraag voor subsidie bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg is gedaan, maar nooit werd gehonoreerd. Wellicht was de reden hiervoor het toenmalige gebruik (directiekamer van het bejaardentehuis) van de kamer. Ook in de jaren daarna zijn er pogingen gedaan om de restauratie van de grond te krijgen, maar steeds waren hiervoor geen middelen voor handen.

Nu er na langdurig onderhandelen een nieuwe bestemming voor de oudbouw, te weten een museum voor de psychiatrie, kwam opnieuw de restauratie van de regentenkamer weer ter sprake. Restauratie van het casco en de interne verbouwing tot museum waren hiervan mede de grondslag. Hoofddoel van de restauratie is het behoud van een stuk cultureel erfgoed wat onlosmakelijk verbonden is met een groot deel van de geschiedenis van het gehele complex "Schoterburcht." De toekomstige bezoekers van het museum kunnen, middels een bezoek aan de kamer, een indruk opdoen van het doen en laten van de toenmalige bestuurders.

De staat van het wandschilderwerk is inmiddels van dien aard, dat spoed vereist is bij de restauratie: wordt het doek nu niet gerestaureerd, dan zal het voor eeuwig verloren gaan..

2. De Regentenkamer

In het verleden waren in het complex "Schoterburcht", voormalig ziekenhuis voor besmettelijke ziekten, psychiatrische inrichting, tehuis voor ouden van dagen etc., twee regentenkamers aanwezig, een voor de regenten en een voor de regentessen. Hiervan is alleen de regentenkamer behouden gebleven. Gezien de culturele waarde van deze kamer en de plaats binnen het gehele complex, zou het erg jammer zijn dat ook deze verloren zou gaan.

Om het geheel na restauratie te completeren zullen ook de, aan het Frans Hals Museum in bruikleen gegeven meubels etc. terug in de kamer geplaatst moeten worden.

Restauratie

De te restaureren onderdelen zijn:

- De op linnen uitgevoerde landschapsschilderingen. Het betreft hier schilderijen uit ± 1756, welke op vele plaatsen beschadigd en in de loop der jaren slecht hersteld zijn. Tevens vertoont het schilderwerk duidelijk zichtbare schotelvorming en is daardoor heel kwetsbaar geworden. Herstel van dit schilderwerk is dan ook het meest belangrijke onderdeel van de restauratie. Om een goed herstel te realiseren zullen de schilderijen los gehaald moeten worden en in het restauratieatelier herstel en verstevigd moeten worden.
- Samenhangend met het herstel van de schilderijen, dient er voldoende aandacht besteed te worden aan het achter het schilderwerk gelegen muurwerk met zijn eventueel aanwezige gebreken.
- Het volgende onderdeel van de restauratie betreft de houten lambrisering. Deze lambrisering is onlosmakelijk verbonden met de schilderijen. Om de restauratie hiervan op een juiste manier uit te voeren moet een kleurhistorisch onderzoek plaats vinden omdat de kleur hiervan moet aansluiten op het kleurenpatroon van de schilderijen.

- Vervolgens is er de schouw die, evenals de lambrisering, deel uitmaakt van de inrichting van de gehele kamer. Ook deze schouw zal een onderdeel zijn van de restauratie. Hiervoor geldt hetzelfde als voor de lambrisering.
- Dan is er nog het houten plafond wat aandacht verdient. Ook hiervoor zal het nodige onderzoek gedaan moeten worden naar de oorspronkelijke kleur.
- Verder zijn er een tweetal naamborden aanwezig uit verschillende periodes, waarop de namen van de toenmalige regenten staan vermeld.
- Als laatste is er dan de houten vloer, die weer in oude glorie hersteld zal worden.

Het zal niet haalbaar zijn, gezien de vele restauraties aan het schilderwerk, om weer een perfect gerestaureerde kamer te realiseren. Toch zal naar gestreefd worden de restauratie zo optimaal mogelijk uit te voeren, zodat er weer tot in lengte van dagen genoten kan worden van dit stukje Haarlemse historie.

Investing en dekking

Het bedrag dat benodigd zal zijn voor de restauratie van de kamer is niet te genereren uit de exploitatie van het complex. Met andere woorden, tegenover de investering zullen geen inkomsten staan. Ook zullen er in de toekomst geen gelden gegenereerd kunnen worden. Met de gehele restauratie is een bedrag gemoeid van € 381.000.

De financiële dekking uit het IP is als volgt opgebouwd:

In het Investeringsplan is deze restauratie voorzien in programma 9 (IP 53.10) voor € 431.000. De dekking van de oorspronkelijk raming is als volgt in het IP voorzien: € 96.000 onrendabel (budgettair verwerkt in begroting), € 196.000 ten laste van MSV/N64 en € 139.000 uit subsidies (museum psychiatrie en rijksdienst). Inmiddels blijkt bij aanbesteding dat de kosten verlaagd kunnen worden naar € 381.000.

Eerder is voor de restauratie van de Schouwburg een bedrag van € 1 mln aan restauratiesubsidie gereserveerd bij het Rijk. Daar de subsidiabele kosten, naar later bleek lager uitvielen (€ 657.000), kreeg Haarlem alsnog gelegenheid om projecten op te voeren welke aanspraak konden maken op het resterende subsidiegelden. Hiervoor zijn de restauratie van de Regentenkamer (subsidieaanvraag € 210.510) en het Vieringgewelf van de Grote Kerk (subsidieaanvraag € 111.726) bij de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) opgevoerd.

De Rijksdienst heeft nog niet gereageerd op de resp. subsidieaanvragen, maar heeft inmiddels toegezegd dit op korte termijn te doen. Een evt. toekenning kan deels dienen ter vervanging van het MSV-deel en een verlaging van het onrendabele deel met de kanttekening dat de vrijval binnen het totale IP vervolgens gereserveerd blijft, zodat deze verschuiving budgettair neutraal is.

Het financiële beeld voor de Regentenkamer ziet er dan als volgt uit:

Totale investering: € 381.000. De dekking hiervan wordt dan als volgt: subsidie RACM € 310.379 (waarvan reeds € 99.869 eerder door de RACM is toegekend), subsidie museum psychiatrie € 40.000 en onrendabel € 31.000.

Indien de voor de Regentenkamer nog benodigde € 210.510 niet of slechts deels door de Rijksdienst wordt toegekend dan wordt dit tekort gedekt vanuit OPH-gelden.

Het betreft een investering die is opgenomen in bijlage D ('gemandateerde investeringen begroting 2007') en hoeft derhalve niet ter goedkeuring naar de raad.

Realisatie en voortgang

Gezien de complexiteit van de werkzaamheden wordt voor de uitvoering van het geheel een projectgroep geformeerd. In de projectgroep zullen behalve de uitvoerend restaurateur, een vertegenwoordiger van het museum, een deskundige van de Rijksdienst op het gebied van schilderijrestauraties, een vertegenwoordiger van de Afdeling Vastgoed, bureau Vastgoedbeheer en een vertegenwoordiger van de Afdeling Vergunningen en Toezicht, bureau Specifieke taken zitting

hebben. De vertegenwoordiger van de het bureau Vastgoedbeheer zal verantwoordelijk zijn voor de voortgang van het project.

Projectverantwoordelijke is de vertegenwoordiger van de Afdeling Vastgoed, bureau Vastgoed Beheer.